Takový je Josef Louda
a jeho Tváře se svatozářemi

Potkal jsem ho na Pražském hradě při příležitosti vernisáže výstavy Fotografové války připravené Jaroslavem Kučerou. „Slyšel jsem o vaší výstavě v budově ČT a nic o ní nevím…“ povídám. A Josef mi odpověděl:

Jé, pane šéfredaktore, na té mé výstavě není nic tajného, vždyť sám víte, jak to na vernisážích chodí… Dokonce ani o výstavu zase až tak nejde, opravdu, když už pořádám tyhle „akce“, tak proto, aby se sešli lidé s lidmi, protože jsem byl vždy rád, ač to bude znít pateticky, že když někdo vzpomínal *Tehdy jsme se poprvé dali dohromady*, a to se nejednalo jen o vztahy intimní, ale pracovní, čím více lidí, tím více kontaktů… To mi udělalo pokaždé radost, v tom jsem viděl smysl. Dalším důvodem je fakt, že nemám jiné ambice než se sám srovnat se vším, co bylo a je kolem mě a co všechno na mě působilo v životě. Pominu-li neopominutelné, tj. mezilidské vztahy, tak třeba umění, i když jsem si občas vzpomněl na výrok svého fotoguru Jana Saudka „Umění je to, co neumí nikdo, a to neumí nikdo!“ A tak jsem svými fotografiemi, spíše než bych si hrál na umění, chtěl pobavit. Třeba neotřelým nápadem. Co mi ale vždy na nazírání na jakékoliv umění vadilo, byla striktní vyhraněnost, kdy každý má snahu propagovat jen „to svoje“ a to druhé jen kritizovat, shazovat. Proto jsem na svoji vernisáž pozval co nejrůznější lidi různých profesí a umělce různých žánrů, aby si i oni mohli prožít dobrý pocit i ze zpěvu, hry někoho z jiné oblasti hudby, proto tolik různých žánrů, protože když je člověk vnímavý, je vnímavý na jakoukoliv hudbu a zpěv, jen mít tu správně naladěnou náladu.

Jde mi nicméně také o větší pozornost k některým věcem, které způsobují, že se fotografie stává inflačním zbožím, byť se už tak moc neprodává. Už proto, že dneska, kdy jsou digitální přístroje a focení se stalo lidovou zábavou, možným koníčkem, vášní, může fotit prakticky každý od předškolního dítěte po starobního důchodce. Přitom technika je stále dokonalejší a způsob obrazového vyjádření bohatší. A teď ten paradox. Na výstavy chodí lidé, na exponáty se dívají v chůzi. Co autorovi výtvarného díla, a to teď nemám na mysli „pouze“ fotografii, trvalo vytvořit hodiny, někdy i týdny a měsíce na to už nikdo už nemá trpělivost, aby se zastavil a nechal na sebe tu vizuální věc působit. Přitom i díla ve svém obsahu a formě přinejmenším pozoruhodná pozornost dnešních lidí neudrží. A tak ve snaze „připoutat“ pozornost oko diváka natolik, že neprojde jen letmým pohledem, ale že ho „přinutím“ zastavit se a „hledat“, vznikl tento jeden z mých „projektů“ Tváře se svatozářemi. Už dříve jsem si to vyzkoušel. Na samém počátku, jak už to bývá, byla náhoda. Vyfotografovaný měl v jistém úhlu záběru nad sebou nějaké světlo – lustr – a ten mu vytvořil nad hlavou aureolu. I když se říká, že opakovaný vtip přestává být vtipem, tohle zabralo a diváci se při pohledu na svatozáří vícehlavou fotografii začali bavit, protože se převážně jedná o osobnosti veřejně známé. Když jsem viděl, že to zaujalo, rozhodl jsem se pokračovat. Stal se ze mě „lovec“ tvářících se tváří se svatozářemi.

Jako vždy jsem se i tady snažil o nový nápad, podpořený náhodou a dobrou náladou, v duchu mé teorie, že fotografie je o třech N: Nápad, Náhoda, Nálada. Vzniklo tak přes 800 portrétů mnou náhodně stylizovaných záběrů, o kterých přitom fotografovaní nevěděli. Problémem zůstává prostor a způsob uchycení takovýchto velkých fotografií. A proto, že v Televizním klubu v Rohlíku není nejvhodnější prostor na zavěšení na zeď, vymýšleli jsme jiné vystavení, a to v prostoru mezi lampami na přilehlé terase. Ovšem za předpokladu, že nebude pršet.

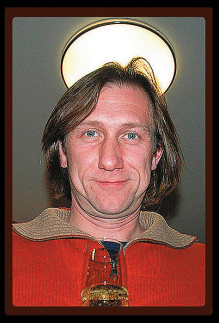

Hodlám udělat ještě jednu, poslední výstavu svých žánrově různých námětů vzniklých z nápadů, věcí a dějů kolem nás, které nevnímáme do detailu, dokud se takto koncentrovaně nepředloží k nahlédnutí. Pak skončím a budu více psát, protože fotografie a jejich digitalizace nejenže se zrychluje jako doba sama, ale jistá závislost na počítačovém zpracování způsobila, že jsem si nechal utéct pár let života. Byly to stovky hodin nad tisíci fotografiemi. Každý, kdo propadl téhle vášni, ví, jak každá fotka vyvolává dvojí emoci. První, když záběr pořizujete, druhou pak, když s fotografií pracujete na počítači. A to nepíšu o tom, co mi není vlastní, fotografovat pro bulvár – na to tzv. „musíte mít žaludek". Bulvární fotograf v touze vyfotit co „nejskandálnější" snímek se stává druhému fotografovi konkurentem až do té míry, že při „akci" mezi nimi dochází k řevnivosti až nevraživosti. Nedávno jsem byl na pietním aktu za Arnošta Lustiga u rodinného hrobu, kde ještě ani nebyl Arnošt pohřben, na malém prostoru se natlačilo tolik fotografů, že povalili sousední náhrobek, který se rozlámal na kusy a málem jednoho zmrzačil. To si pak říkáte: „Co já tady vlastně dělám...?" Už jsem starej, řekl jsem, když jsem to viděl, a jedna mladinká blondýnka s fotoaparátem za sto tisíc mi okamžitě řekla: „No, konečně jste na to přišel." A já jí na to: „No, také se dočkáte, slečno." Každý šéfredaktor od svého fotografa očekává „sólokapra", protože jen taková fotka je zárukou vyšší prodejnosti, a tak se zaprodávají i fotografové. Jak to zařídit, když na jednom místě jsou hned desítky fotografů a každý má jednu jedinou ambici vyfotit to, co ten druhý ne. Navíc mládí vpřed, neboť každý z mladých fotografů si dnes může – má-li na to – pořídit nákladné vybavení, a pak, když jde na reportáž, stává se z něho zběsilec, který fotí rychlospouští (ono se něco z toho vždycky povede – nejlépe nějaký škleb), a ve skupině jiných „kolegů" dochází k situacím, které lze přirovnat jen k hromadnému dojezdu pelotonu cyklistů do cíle závodu, kde jde jen o lokty, jako by šlo o život, slušnost a úcta v takových situacích neexistuje. Pochopil jsem, že v mém věku tam už není pro mě místo. Jeden mladík, když jsem mu překážel v jeho vehemenci, na mě křikl: „Kdybys nebyl tak starej, dal bych ti do držky!" Někdy jsem si namýšlel, že těm, co se tam tak bezohledně derou a strkají, ani nejde o to, aby udělali dobrou fotku, jako spíš o to, aby ji náhodou neudělal ten druhý. Mezi fotografy je čím dál tím víc mladých děvčat, které jsou dokonce ještě agresivnější než tihle kluci, protože hřeší na to, že bránit se agresí proti ženě je více než trapné. Ono to fotografování pro magazíny a noviny přitahuje některé mladé lidi zřejmě také proto, že jednak to v nich vyvolává pocit důležitosti, že se dostávají do bezprostřední blízkosti populárních osobností, pak mají tendenci jim i tykat a chlubit se. „S tím se znám, to my jim děláme popularitu," utvrzují se mezi sebou, když jsou pak jejich fotky na titulních stranách novin a magazínů. Už proto si to nechtějí s nikým rozházet. Jsou to v podstatě vzájemně parazitující vztahy... jedna strana potřebuje druhou. Takovéhle focení bez potřebné invence je relativně snadné: zmáčknout spoušť a pak za to dostávat peníze. Přitom nikdo z nich není s to ze své „tvorby" udělat jednu jedinou větší výstavu, která by zaujala pozornost širšího publika. O to jsou více kritičtí ke všemu a všem, jako by si mysleli, že jen tak stoupnou v ceně oni sami.

Tak co, stačí vám takovéhle povídání, pane šéfredaktore Rudolfe Stáhlichu?
Posílám vám tedy alespoň ukázku z onoho cyklu Tváře se svatozářemi... A vy s nimi naložte podle svého uvážení. Pozdravení, s úctou k vám, Josef Louda

Díky, pane Josefe Loudo. Myslím, že byste neměl přestat fotit. ☐ **Rudolf Stáhlich**